

Matematika darslarida axborot texnologiyalaridan foydalanish

Abdisamatova Dildora Sobirovna

TerDPI Boshlang'ich ta'lim kafedrası o'qituvchisi

abdisamatovadildora80@gmail.com

Sattorova Maftuna Abdurashid qizi

TerDPI Boshlang'ich ta'lim kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy muhit yangi talablarni ilgari surmoqda maktab bitiruvchisi uchun. Ularga erishish uchun ta'limning yangi sifati talab etiladi, bu esa ko'p jihatdan axborot texnologiyalaridan (keyingi o'rinlarda - AT) foydalanish bilan bog'liq. Ular tayyorlashlari mumkin o'quvchi, boshlang'ich maktabdan boshlab, axborot jamiyatida hayot uchun o'qitish va o'rganish yanada samaraliroq. Ushbu maqolaning mavzusi shu sababli tanlangan o'quv jarayoniga axborot texnologiyalarini keng joriy etish va ulardan foydalanish. Bu mavzu dolzarbdir, chunki aniq fanlarni o'qitish bosqichma-bosqich kompyuterlashtirilgan. Zamonaviy o'quv jarayoniga ta'limning yangi usullari joriy etilmoqda, o'tgan asrda qurilgan eksperimental pedagogika yutuqlarini jonlantiradi o'z-o'zini rivojlantirish va individual faollik tamoyili. Eng muhimlaridan biri metodlari - yoshlarni tarbiyalashda axborot texnologiyalarini joriy etish o'quvchilar va uning matematika kabi fanlarda qo'llanilishi.

Kalit so'zlar: axborot texnologiyalari, matematika darslari, boshlang'ich maktab o'quvchilari ta'lim, axborot jamiyati, ta'lim va pedagogik faoliyat.

Kirish

Jamiyatlar kompyuterlashgani va dunyoga kirib borishi bilan jamiyatda o'qitish va tarbiyalashga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda bolalar ochiq jamiyatda yashashlari uchun real dunyoning xilma-xilligi bilan muloqot qilish va o'zaro ta'sir qilish, dunyoni yaxlit ko'rish va uning axborot birligiga ega bo'lish. At bir vaqtning o'zida, jamiyatni jadal axborotlashtirish davrida, zarur ma'lumotlarni to'plash qobiliyati, taklif a gipoteza, xulosalar chiqarish, yangi axborot texnologiyalaridan foydalanish axborot bilan ishlash inson uchun katta ahamiyatga ega rivojlanish. Axborot texnologiyalaridan bolalarda foydalanish mumkin maktab fanlari bo'yicha yangi materiallar bilan tanishadilar. Undan foydalanish mumkin o'rganganlarini mustahkamlash va takrorlash. Matematika darslari, xususan, axborot texnologiyalari emas nafaqat darsni diversifikatsiya qilish, balki o'rganish uchun ham xizmat qiladi materiallar ko'proq ko'rinadigan va tushunarli. "O'rganish va o'qitish" jarayonida doimiylik mavjud

o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar. Har bir talaba talaffuz qilingan shaxsga ega bo'lgan o'quv jarayonidan o'tadi ma'nosi turli yo'llar bilan: ko'rsatib bo'lmaydi u o'rgangan bilim, ikkinchisi, asosida oldingi tajriba, fenomenal qobiliyatlarni ko'rsatadi va uchinchisi mavzuga muayyan munosabat uslubini o'rgangan va o'rganishni qat'iyat bilan "xohlamaydi". ni inkor etib bo'lmaydi tomonidan o'qituvchining shaxsiy idroki (yoki idrok etishning etishmasligi). talaba va aksincha, bu ham shubhasiz ta'sir qiladi o'rganish taraqqiyoti. O'qitish ham shaxsiy xususiyatga ega. O'rganishni uzatish orqali ma'lumot, o'qituvchi hissiy va qiymat hissa qo'shadi mavzu mazmuniga bog'liqlik. Nima bo'lishidan qat'iy nazar o'qituvchining xohish-istaklari, uning e'tiqodlari, ustuvorliklari, motivatsiyasi va hayoti tushunchalar bilimlarni uzatishda ham ishtirok etadi. Ta'lim kelajakka qaratilgan jarayondir, shuning uchun ham bugungi kun maktab o'quvchilari va birinchi navbatda, hozirgi boshlang'ich maktab o'quvchilari mavjud axborot tizimini boshqarishga to'g'ri keladi. Bunda boshlang'ich maktabni takomillashtirish yo'lidagi muhim qadamdir ta'lim kompyuterlashtirishda, aniqrog'i, bu erda bo'ladi yosh o'quvchilarda axborot kompetensiyasini rivojlantirish shu jumladan, axborot madaniyati va axborot savodxonligi. Ushbu maqolaning maqsadi foydalanishga bo'lgan ehtiyojni aniqlashdir matematika o'qitishda axborot texnologiyalari o'rta maktab o'quvchilari.

Adabiyot manbalarini haqida umumiy ma'lumot; Adabiyot sharhi.

Kompyuterda darslar odatdagidek o'tkaziladi kompyuterlardan foydalanish mumkin va maqsadga muvofiq bo'lgan darslar bola qila olishi uchun darsdagi muayyan vazifalarni hal qilish chuqurroq tushunish, dars mavzusini va ijodiy idrok etish o'zini isbotlash. Kompyuter tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan har bir dars, tamoyil, birlashtirilgan. Bunday darsda mavzudan tashqari vazifalari, informatika kursiga oid vazifalar ham bor hal qilingan.

Kompyuterda qo'llab-quvvatlanadigan darslarning asosiy turlari quyidagilardan iborat:

- qo'shma dars;
- Sinov va tuzatish darsi;
- Bilimlarni takomillashtirish darsi. Maqsad quyidagi vazifalarni hal qilish orqali amalga oshiriladi:
- Ilmiy, amaliy va uslubiy tahlil o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanishga oid adabiyotlar o'rta maktab o'quvchilari;
- Talabalar faoliyatini tashkil etish asoslarini o'rganish axborot texnologiyalaridan foydalangan holda matematika darslarida;
- O'qituvchilarning foydalanish tajribasini tahlil qilish matematika o'qitishda axborot texnologiyalari yosh o'quvchilar.

Maqolaning maqsadi axborot texnologiyalaridan foydalanisho'rta maktab o'quvchilariga dars berish. Tadqiqot mavzusi matematika darslari. Talabalarning tadqiqot faoliyati elementlarini amalga oshirish pedagogik texnologiyalar o'qituvchiga nafaqat imkon beradi, balki shunday emas ko'p narsalarni o'rgatish, balki o'quvchilarga o'qishga yordam berish, ularni boshqarish kognitiv faoliyat. Hozirgi vaqtda loyiha asosida o'qitish usuli maktab o'quvchilari tadqiqotining keng tarqalgan turlaridan biri hisoblanadi o'quv jarayonida ishlash.

Axborot texnologiyalari kontseptsiyasi

Axborot jarayonlari (to'plash, qayta ishlash va uzatish). axborot har doim fanda muhim rol o'ynagan, texnologiya va jamiyat. Inson evolyutsiyasi jarayonida u erda bu jarayonlarni avtomatlashtirishning barqaror tendentsiyasi, garchi ularning ichki mazmuni mohiyatan saqlanib qolgan o'zgarmagan. Jamiyatni axborotlashtirish universal amalga oshirish hisoblanadi to'liq va o'z vaqtida foydalanishni ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar majmuasi barcha ijtimoiy sohalarda ishonchli ma'lumotlar va umumlashtirilgan bilimlar inson faoliyatining muhim turlari. Axborot texnologiyalari ma'lumotlar bilan bog'liq fanlar va faoliyat sohasining keng doirasi hisoblash kabi boshqaruv va qayta ishlash texnologiyalari.

Axborot texnologiyalari - bu usullar, ishlab chiqarish majmui jarayonlarga birlashtirilgan dasturiy va apparat vositalari yig'ish, qayta ishlash, saqlashni ta'minlaydigan texnologik zanjir, kamaytirish maqsadida ma'lumotlarni tarqatish va ko'rsatish axborot resurslaridan foydalanishning mehnat intensivligi va ularning ortishi ishonchlilik va samaradorlik. Yaratilish maqsadi va keng axborot texnologiyalarini tarqatish muammosini hal qilishdan iborat jamiyat va barcha hayotiy faoliyatning axborotlashtirish rivojlanishi berilgan mamlakat.

Hozirgi vaqtda axborot texnologiyalari eng ko'p tushuniladi hisoblash. Xususan, axborot texnologiyalari bilan shug'ullanadi saqlash, o'zgartirish, himoya qilish uchun kompyuterlar va dasturlardan foydalanish, axborotni qayta ishlash, uzatish va qabul qilish. ga ko'ra YuNESKO tomonidan qabul qilingan ta'rifga ko'ra, axborot texnologiyalari to'plamidir o'zaro bog'liq bo'lgan ilmiy, texnologik va muhandislik fanlarni o'rganadi

Xulosa

Tadqiqotning maqsadi ma'lumot qanday ekanligini ko'rsatish edi ning kasbiy faoliyatida texnologiyadan foydalanish mumkin boshlang'ich maktab o'qituvchilari. Ushbu maqsadga erishish uchun, axborot texnologiyalari va uning o'qituvchilar faoliyatidagi o'rni va talabalar tekshirildi va foydalanish bo'yicha adabiyotlar matematika darslarida axborot texnologiyalari tahlil qilindi Shunday qilib, har bir

narsadan quyidagi xulosalar chiqarish mumkin yuqorida yozilgan: ta'limning yangi usullari joriy etilmoqda jonlantiradigan zamonaviy o'quv jarayoniga o'tgan asrning eksperimental pedagogika yutuqlari qurilgan o'z-o'zini rivojlantirish va individual faollik tamoyili bo'yicha. Eng muhim usullardan biri amalga oshirishdir kichik yoshdagi o'quvchilarni o'qitishda axborot texnologiyalari va matematika kabi fanlarda qo'llanilishi.

Foydalanilgan adabiyot

1. Rim V. Ma'lumotdan foydalangan holda matematika faoliyati Texnologiya. Maktabda matematika. 1996 yil; 25(3):39-41.
2. Nunokava K. Matematika darslarida kutilmagan hodisalar uchun Matematika fanini o'rganish. 2001; 21(3):43-50.
3. Li Q, Ma X. Kompyuter ta'sirining meta-tahlili Maktab o'quvchilarining matematikani o'rganish texnologiyasi. Pedagogik psixologiya sharhi. 2010; 22(3): 215-243.
4. Fey J, Garfunkel S, Briars D, Isaaks A, Pollak X, Robinson E, Usiskin Z. O'rta maktab matematikasining kelajagi. Pitici Mda, muharrir. Matematika bo'yicha eng yaxshi yozuv 2015 (181-186-betlar). Prinston; Oksford: Prinston universiteti nashriyoti; 2016 yil. doi: 10.2307/j.ctvc778jw.20
5. Peterson BE, Kori DL, Lyuis BM, Bukarau J. Intellektual Matematikani o'qitishning faolligi va boshqa tamoyillari. Matematika o'qituvchisi. 2013 yil; 106(6):446-450. doi: 10.5951/m o'qituvchi.106.6.0446
6. Leung F. Axborot va kommunikatsiyaning ta'siri Matematikaning tabiatini tushunishimiz texnologiyasi. Matematika o'rganish uchun. 2006; 26(1):29-35.
7. Kichik M. Boshlang'ich sinf matematika darsidagi o'tishlar. Elliot-Johns S, Jarvis D, muharrirlar. O'tish davrining istiqbollari Maktabda o'qitish va o'qitish amaliyotida (156-184-betlar). Toronto; Buffalo; London: Toronto universiteti matbuoti; 2013 yil.
8. Rubel LH, Stachelek AJ. Sinfni qayta ko'rib chiqish uchun vositalar Ikkinchi darajali matematikada qatnashish. Matematika o'qituvchisi Tarbiyachi. 2018; 6(2):8-25.
9. Erbas AK, Ince M, Kaya S. Matematikani o'rganish Interfaol doskalar va kompyuterga asoslangan grafikaviy yordam dasturi. Journal of Educational Technology & Society. 2015; 18(2):299-312.
10. Bim-Bad BM, muharrir. Pedagogicheskiy entsiklopedicheskiy slovar [Pedagogik ensiklopedik lug'at]. Moskva: Bolshaya ros. entsikl.; 2002 yil.
11. Abdisamatova, D. (2024). MODELLASHTIRISH ASOSIDA ONA TILI DARSLARIDA DIOLOGLI MULOQOT MADANIYATINI TAKOMILLASHTIRISH METODIKASI. *Наука и инновация*, 2(38), 158-160.

12. Abdisamatova, D. S. (2022). COMPARATIVE ANALYSIS OF THE ROLE OF MODULAR EDUCATION IN PRIMARY EDUCATION PROCESS. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(8), 175-180.
13. Panjiyev, J. (2023). ONA TILI VA O‘QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA TARQATMA MATERIALLARNI RASMLAR ASOSIDA TASHKIL ETISH. *Interpretation and Researches*, 2(1).
14. Jurakul PANJIEV. (2023). IMPROVEMENT OF ECOLOGICAL CONCEPTS IN PRIMARY CLASS STUDENTS BASED ON INTEGRATION OF SCIENCES. *World Bulletin of Social Sciences*, 27, 84-89.
14. Сатторова, М., & Ергашова, М. (2025). THEORETICAL FOUNDATIONS OF EDUCATING YOUTH AS WELL-ROUNDED INDIVIDUALS IN THE CONTEXT OF INDEPENDENCE. *Международный мультидисциплинарный журнал исследований и разработок*, 1(3), 201-203.
15. Sattorova, M. A., & Ziyaqulova, M. S. (2025). BOSHLANG‘ICH SINFI O‘QUVCHILARIDA MUTAFAKKIRLAR MEROSI ORQALI MULOQOT MADANIYATI VA MILLIY G‘URUR TUYG‘USINI SHAKLLANTIRISH. *Inter education & global study*, (4), 517-524.